

Irodalom.

A keresztény pásztor és a dolgozó gyülekezet. Irta: Dr. Glodden Washington, a kolumbusi kongregacionálista gyülekezet lelkipásztora. Fordította és négy fejezettel megtoldotta Kiss Sándor unitárius lelkész. 1928. Globus-nyomda, Székelyudvarhely. 287 lap.

Ez a külső alakjánál és terjedelménél fogva is figyelmet érdemlő könyv a teológiai tudományoknak azzal az ágával foglalkozik, amely a mi egyházi irodalmunkban a legjobban el van hanyagolva. Mintha abban a felfogásban élnénk, hogy minden teológus már kész gyakorló lelkipásztor. A teológiai tudományok különböző ágai, amelyek sok áldásuk mellett alkalmasak arra is, hogy a kételkedést ápolják a különben is erre hajlandó ifjú lelkekben, előtérben vannak papnevelésünkben és egyházi irodalmunkban. De az ú. n. építő rész, mely megtanít arra, hogy a tudományok eredményeit, megállapított igazságait miképen alkalmazzuk a mindennapi életben; az evangélium elveit, Jézus tanításait miképen vigyük át a lelkekbe; minő utak és módok állanak rendelkezésünkre, amelyeken Istenországát tovább építhetjük: ezek a kérdések mindenkinek a saját egyéni belátására vannak bízva. Ennek lehet tulajdonítani, hogy nálunk az igazi lelkipásztori munka, egyes tiszteletreméltó kivételektől eltekintve, még mindig a régi, évszázados keretek között folyik, vagy sokan olyan helyeken keresik az érvényesülést, amelyek igazi hivatásukkal összefüggésben nincsenek.

Éppen ezért nagy elismeréssel adózunk Kiss Sándor lelkésznek, hogy a kezünk alatt levő, minden ízében gyakorlatias irányú könyvet magyar nyelvre lefordította. Mert ha vannak is benne olyan részletek, amelyek a mi viszonyainkra nem alkalmazhatók; mert hiszen minden gyakorló lelkészt elsősorban a helyi viszonyok kell, hogy irányítsanak; de az egészen átvonuló evangéliumi szellem, mely egy hivatásának élő lelkipásztor meleg szívéen keresztül sugárzik reánk, lehetetlen, hogy le ne bilincseljen, gondolatokat ne

ébreessen és kedvet ne adjon a szent hivatásnak apostoli betöltésére. Már az a magasztos elvi alap, amelyen áll az író s az az eszményi felfogás, amelyet ad a keresztény gyülekezettről és lelkipásztorról, igen alkalmas arra, hogy ezt a mi zavaros és nagy részben elvilágiasodott gondolkozásunkat megtisztítsa és helyes irányba terelje. Elvi felfogásából következnek azok a gyakorlati tanácsok, útbaigazítások, munkaterek megjelölése, a lelkeszi magatartásnak különböző alkalmakkor való körülírása, amelyek megszívlelése és megtartása nagyon megkönnyíti és sikeresebbé teszi a munkát. Nem szolgálai utánzásról s nem a betűkhöz való ragaszkodásról van itt szó. Mert hisz' ami egy amerikai gyülekezetben bevált, az lehet, hogy nálunk káros hatást szülne. Ott más az egyházak és iskolák szervezete, mint nálunk. Azért tévedne, aki azt a sokféle alakulatot és sok irányú tömörülést itt lemásolni akarná, ami fogyatékos erőink szétforgácsolására vezetne. De az a keresztény szellem, mely az egészen átvonul, biztos és helyes útmutatója lehet itt is minden lelkipásztornak, aki hivatását szereti s azt betölteni is akarja.

A fordító jónak és szükségesnek látta az író művét négy fejezettel megtoldani, amelyekben „a gyülekezet köréből“ címen a saját egyéni tapasztalatait írja le. Gondolatunk szerint ezek elmaradhatnak volna. Különösen a „Gyülekezet látogatása“ című fejezetnek nem látjuk nagy értelmét. Olvasása azt a benyomást ébreszti, mint ha az egyházhatósági látogatások a gyakorlatban arra szolgálának, hogy a lelkipásztort kisebbsítsék s közte és hivei között az összhangot és békét zavarják.

De ha már szükségesnek látta ezek közrebocsátását, vagy egy külön füzetben vagy legalább is a könyv függelékébe kellett volna tennie. Mert a könyvhöz való szerves csatolás, könnyen félreértésre adhat alkalmat. Azonban ez csak formahiba. Ettől eltekintve igen jó szolgálatot tett egyházi irodalmunknak s nagyban előkészítette a magyar lelkipásztori munka sikeresebbé tételét. Ebben a tudatban találja meg jutalmát a szellemi és bizonyára anyagi áldozatért, mellyel a mű kiadása járt. A fordítás szépen sikerült. A kiállítás dicséretre méltó. Ajánljuk e művet olvasóinknak és lelkesztársainknak.

V. A.

„Bölcső mellett“. (Keresztelési beszédek.) Irta: Ütő Lajos unitárius lelkész Sz.-keresztur, 1928. 77 l.

Tizennyolc keresztelési beszédet bocsátott ujabban nyilvános-

ságra Ütő Lajos sz.-kereszturi lelkész. A beszédekben sok szép alkalmi gondolat van. feldolgozva az író egyéni stílusában, amely át van szöve szöve szöve bibliai színekkel. Sok új hang és új meglátások jellemzik a beszédeket. Éppen ezért már olvasásuk is leköti a figyelmet. Szerző nagyon lelkiismeretes a másoktól vett gondolatok jelzésében. Azonban nem helyeselhetjük azt az eljárását, hogy a forrást rendszeren két betűvel jelzi, mint (R. T.) és (Sz. D.). Ha egy-egy szép mondást idéz, elég ha idézőjel közé teszi, vagy ha jelezni akarja a forrást, akkor írja ki egészen, mert az olvasást zavarja, ha lépten-nyomon egy ilyen talány áll előttünk. Különbösen elismerés illeti a lelkes író, aki urvacsorai és esketési beszédei után most keresztelési beszédeivel gazdagította egyházi irodalmunkat. E beszédek olvasása közben sok szép gondolatot kapnak gyakorló lelkészeink. Azért azokat szívesen ajánljuk.

Ki volt Orbán Balázs? Emlékezés a legnagyobb székelyre születésének századik évfordulóján. 1829—1929. febr. 3. Kiadja a székelykereszturi kaszinó. 64 lap.

Nekünk, akik szemtől-szemben láttuk a „legnagyobb székely“ daliás alakját, akik hallottuk gyűjtő szónoklatát, olvastuk országgyűlési beszédeit és a Székelyföld vonzó leírását, sőt még egy-egy legendát is hallottunk róla — nekünk nem kell feltennünk a kérdést, hogy ki volt Orbán Balázs? Mi tudjuk, hogy ő csakugyan a legszebb eszményeknek volt tántoríthatatlan bajnoka. Politikában és vallásban a legtisztább igazságok keresője. A szabadságnak igazi lovagja. A demokráciának bátor szószólója. A lemondásnak és igénytelenségnek megtestesítője. Magyar fajának és unitárius egyházának önzetlen jóltevője.

Azonban 1890 ápr. 19-én bekövetkezett halála óta új nemzedék növekedett fel, amely már más gondok és más gondolatok levegőjét szívtá magába. Ezelőtt a nemzedék előtt csakugyan szükség van az Orbán Balázs emlékének felújítására, hogy evvel együtt gyuljanak ki újra azok a nagy eszmények, amelyeknek ő egész életében lángoló hive és munkása volt. Ez a célja a kezünk alatt levő csinosan kiállított füzetnek, amelyben Szentmártoni Kálmán emlékbeszédben, Kelemen Lajos történetírói, Dr. Váradai Aurél politikai, Sebestyén József heráldikai, Bányai János természet kutatói, Dr. Lévai Lajos néprajzi működésének méltatásában, Fülel Sz. Lajos, Tompa László, Farczádi Sándor költeményben felel arra a kérdésre, hogy ki volt Orbán Balázs? E méltatásokból kitűnik,

hogy munkássága, ha nem is állott mindenben a szigorú tudományosság színvonalán, de eredetisége és meleg lelkesedése által lebilincselő és sokkal több méltánylást érdemel, mint a mennyiben eddig részesült. Reánk unitáriusokra nézve az írón és politikuson kívül a kiváló egyházi jóltevő emléke bír nagy jelentőséggel. Éppen ezért csakugyan kívánatos, hogy a mai ifjúság is tudja meg, hogy ki volt Orbán Balázs? E füzet jövedelme azt a célt is szolgálja, hogy a „Székelyföld Leirása“, amely ma könyvkereskedésben nem kapható, újra kiadassék. Ára 40 lei.

Istenországa munkásai. Keresztény élet- és jellemrajzok. Az ifjúság számára írta: Vári Albert vallástanár. Kolozsvár, 1928. Minerva. 115 l.

A kezünk alatt levő csinosan kiállított kis könyv öt fejezetben mutatja be a kereszténység kiválóbb munkásait. És pedig I. Az őskeresztények. II. A kath. egyház harcosai. III. Az egyházjavítás bajnokai. V. Az unitárius vallás apostolai. Ebben a keretben a ker. egyház különböző korszakaiból kiemelkedő élet- és jellemrajzokkal találkozunk, amelyek, amíg egyfelől rövid áttekintést adnak az egyház történetében, másfelől hiterősítő és jellemfejlesztő hatással vannak. Az unitárius egyház Képviselő Tanácsa a III. gimn. osztály számára a vallástanítás kézi könyvéül elfogadta. Ezenkívül az ifjúsági egyesületekben, vasárnapi iskolában kedves és élvezetes olvasmányul szolgálhat. Ára 40 lei. Megrendelhető az Unitárius Egyház pénztári hivatalában Kolozsvárt, Unitárius Kollégium.

„**A gyakorlati teológia főbb irányelvei**“ címen hirdet előfizetést Ürmösi József homoródszentpáli lelkész és teol. magántanár, német források alapján készült és junius közepén megjelenendő 6—7 ives tanulmányára. Érdeklődéssel várjuk a dolgozatot; mert az a mi egyházi életünkben csakugyan új ugarat feszeget. A könyv ára 80 lei lesz, amelyet vagy utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése után küld meg a szerző.

Különfélék.

Olvasóinkhoz. A „Keresztény Magvető“ a folyó évben 61-ik évfolyamába lépett. Így Erdély legrégebb magyar sajtóorganuma. Nem akarjuk a lezajlott 60 év történetét felújítani. Nem kívánunk rámutatni azokra a nehéz küzdelmekre és megpróbáltatásokra, amelyeken e hosszú idő alatt a magyarság s vele együtt az unitárius egyház átment. A „Keresztény Magvető“ is kivette részét ezekből a küzdelmekből. A mindig szűkös anyagi viszonyok között is híven szolgálta azt a célt, amelyet maga elébe tűzött, sőt az idők folyamán azon jóval tulment s olyan hivatást töltött be, aminőre alapítói nem is gondoltak. A különböző korok divatos áramlatai soha egy percre sem ragadták magukkal, hanem mindig megmaradt a tiszta keresztényi eszmék szolgálatában. Aranyat és ezüstöt nem szerzett; de annál nagyobb az erkölcsi és szellemi áldás, amely belőle és általa sugárzott. A külső viszonyok bár többször nem kedveztek s időközönként rövidebb ideig szünetelni volt kénytelen, de az általános szükségérzet ismét munkára szólította s az olvasók és pártolók lelkes gárdája támogatta. Így lett ez a folyóirat a múlt és jelen között összekötő kapocs; fokmérője egyházi életünknek, mutatója küzdelmeinknek, kincsesháza megbecsülhetetlen történelmi emlékeinknek s hathatós tényezője Istenországának. Aki be akar tekinteni egyházunk és iskoláink történetébe, aki a keresztény eszmék útját nyomozza, aki az angol és amerikai testvérekkel való viszony iránt érdeklődik, aki egyházi nagyjaink életével és jellemével akar megismerkedni: az egy pillanatig sem nélkülözheti azt a vaskos 60 kötetet, amellyel a „Keresztény Magvető“ gazdagította az erdélyi magyar, egyházi irodalmat.

A jövő Isten kezében van. Mi az ősök nyomdokain kívánunk járni. Célunk az, hogy tovább építsük a történelmi folytonosságot. E nagy és nehéz feladat végzéséhez bátorságot ad az a reménység, hogy a munkatársak és írók fokozott buzgalommal fognak támogatni s az olvasók, előfizetők és pártolók is megteszik kötelességüket. Azért kérjük előfizetőinket az előfizetői, pártolóinkat a